

Reuerendi Patris P. Hieremiæ Drexelii e Societate Iesu Opera omnia

Duobus nunc Voluminibus comprehensa, & libellis ante hac non editis
aucta ; Illvstrata, Indicibvs Moralibus, Locorum S. Scripturæ, Capitalium
Mysteriorum fidei, Rerum, & Concionum quouis anni tempore habendarum
; Congestis Et Compositis Methodo prorsus, alijs Auctoribus inusitata ; Sed
Theologis ...

Indicibvs Illvstratvs Et Avctvs Concionatoriis

Drexel, Jeremias

Antverpiæ, 1643

Cap. III. Eleemosynas hilariter, modestè, destinato numero, dandas.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77031)

ptoribus flagellum Christi proximum est. Et certe totas familias male perisse vidimus, quæ sacras aedes tutelæ suæ commissas negligi, ruere, ac collabi non viderunt.

Da igitur, quod debes ædibus sacris, quæ ad sacros usus necessaria sunt, assigna, munditiam eis præsta; & cave domibus sacris spatium vel minimum, cave quidquam redituum, aut donaria ulla subtrahas.

Annua æternas in templis exequias tibi defuncto constituere vix hoc ævo censuerim expedire, idque certas ob causas. Quadringentos aut quingentos, aut etiam sexcentos florenos huic rei destinatos, dum vivis, in adolentes studiosos eroga, & inde tibi majus promeritum accedet, quàm si singulis annis inferitæ cursum peragantur. Alia hic virorum principum est ratio. Igitur hic templa faxea sic instruit, & orna, ut templum Dei vivum non nescias primo loco curandum. Adolentes studiosos pauperes omnibus quàm impensissime commendo.

§. III.

4. Modus
Da largi-
ter.

Sextus erogandi modus, *Da largiter*: immerge manus in supino manum, non solum rade superficiem. Sunt, qui valde faciles se credant, cum verminosas carnes, aut vinum fugiens & vappam, aut poma putrida, aut corrasas sine vestes mendiculis projecerint. O grandem munificentiam, pauperibus donare, quæ in fimum forent excutienda. Nemo dixerit: Satis habeant; hoc contenti sunt pauperes; Istud haud eos dedecet. Scilicet est condignum donum, qualis est cui dono datum est.

Plautus.

Apate vos ces improbas. Quod pauperi das, Christo das. An Christum numerescens vino, fetentibus carnibus vis rescire? Illud autem singulariter attendendum tam in profanis quàm religiosis domibus: Cum ciborum reliquiæ pauperibus dantur, ne quæso tam immunda sit congeries, ut ossa canibus oblipari videatur. Hic sæpe turpis famulorum, & ancillarum socordia est, quæ dum impatienter properat, carnes, olera, pultes in chaos sordidissimum confundit. Sed & patris aut matris familias culpa hic miscetur, quibus curæ non est, quid pauperibus aut quomodo datur. Non intelligunt super egenum & pauperem. His illud ingerendum. Quod facis, fac bene. Dandis ciborum reliquiis multum dabis, si sine sordibus dederis, si te non canibus sed Christi pauperibus dare reputaveris. Quis ciborum omnium confusionem non horreat? Immundissimum eleemofynæ genus, est, assa & lixa, sicca & liquida, dulcia & acida, olea & pulmenta in ollam unicam conjicere. Distingue & distinguenda, & turbæ pauperum bene coxeris. Misericordia sordes non amat.

Luc. 6. 6.
v. 36.

Estote misericordes, sicut & pater vester misericors est. Non sicut Abrahamus, Tobias, Iobus misericordes fuerunt, etsi fuerint misericordissimi; sed sicut pater vester. Hujus imitampi liberalitatem. Dandum est, non sicut olim libabatur Soli vinum, hoc est, parcissimè; non sicuti thus extremis digitis in aceram conjicitur, non sicut agroti jusculum modico sale spargitur. His eleemofynæ sacris non cochleariolum aromaticum, non cochlear offarium aut pulmentarium, non ligula, sed cochlear fullonum, quo pannos perpluunt, est adhibendum; totâ manu dandum, liberalissimè, quantum fieri potest, hic erogandum. Da igitur ambabus manibus, largire pleno modio, & ipso horreo admetire, non minutim, non parè, sed ampliter, copiosè ac prolixè, minimèque malignè; Promumque magis quàm Condum te præsta.

Tob. 6. 1.
v. 19. & 20.

Tobias in captivitate positus quotidie pergebat per omnem cognitionem suam, & consolabatur eos, dividebatque unicuique prout poterat de facultatibus suis. Esurientes al-

bat, nudisque vestimenta præbebat, & mortuis atque occisæ sepulturam sollicitus exhibebat. En omnibus omnia factus, oculus cæco, pes claudò, operimentum nudo, pater pauperum, plepâ totâque manu dedit.

Germanus Antiodorensis Antistes in itinere stipem à mendiculis rogatus, à Diacono suo quesivit, quantum superesset viatici? Tres aurei, respondit. Hos ipsos omnes, ait Germanus, da petentibus mendicis. Cui Diaconus: Si demus, inquit, quid nobis in viaticum restabit? Huic demuo præsul: Deo, inquit, non deerit, unde suos nutriat: tu quod habes, pauperibus ne subtrahes. Ergo Diaconus ne cuiquam minus providus videri posset, duos dedit aureos, retento tertio. Non diu post equites insequuntur hos viatores, à Leporio viro ditissimum missi, ut Germano Episcopo ducentos aureos offerrent, quos & obtulerunt, & unâ suum dominum venerando Præsuli commendarunt. Hic Germanus ad Diaconum versus: Quidquid hoc muneris est, inquit, accipe, vos verò Leporio amplas agite grâtiâs: curabimus, ne malè collocârit beneficium. Dimissis equitibus, fronte feriâ diaconum compellans: Scito, ait, quod & pauperes deceperis, & nobis centenos aureos ademeris. Nam si mendicis, prout iusseram, tres aureos dedisses, liberalissimus remunerator Deus nunc misisset aureos trecentos. Hanc muneris diminutionem, fatuæ providentiæ habemus præmium.

Anno millesimo ceterimo nonagesimo septimo, quod dicitur famas plurimos extinxit, religiosa domus Heisterbachii, novella licet & exigui census, non ideo tamen angustioris liberalitatis in pauperes fuit. Tantus autem accursus pauperum erat ut eorum vel uno die mille quingenti ad portam numerarentur. Gebhardus eò loci tunc Abbas singulis diebus bovem unum laxari, quem præter panes & olera in egenos tribui iussit: ita pauperibus usque ad novas spicas utcumque satisfactum. Verebatur autem optimus pater, ne annonæ pauperum deficeret ante messem, & ideo pistorem vocans passim nimis magnos ajebat coqui, moderatone hic opus esset, quod pluribus & diutius suppetat, quod datur. Hic pistor Conradus Roth: Venerandè Pater, inquit, mihi crede, cum massam subigo, & panes formo, admodum parvi sunt, in furno incrementum accipiunt admirandum: Affirmare austinanos immiti & parvulos panes, extrahi gigantes. Sed & illud hic observabile, inquit, farinam in ipsis farinariis crescere, ut pistorum omnes, sed & pauperes mirentur, dicantque: Vnde, obsecro, hic omnis tam copiosus commearus? Eodem anno vir opulentus Andreas Spirensis, qui in aula Friderici Cæsaris pecuniam maximam congeffit, nobile prædium ab omni vectigali ac tributo vacuum & immune emit, & illi ipsi cenobio in pauperes tam prolixo sponte suâ donavit. Ita panes, olera, boves, & quidquid in egenos distributum, grandi fenore, restitutum est.

Promissa Christi non fallunt: *Date, & dabitur vobis, date liberaliter, & liberaliter reddetur vobis; date liberalissimè, & id omne pariter liberalissimè vobis restituetur.* Eadem quippe mensurâ, quâ metimur, remetietur nobis. *Qui facit misericordiam, inquit Chrysologus, currit ad præmium: qui non facit misericordiam, de fine omnium currit ad penam.*

CAPVT III.

Eleemofynas hilariter, modeste, destinato numero dandas.

AD MIRATIONE dignissimum est, quod Salomon in templum à se conditum thelauros incredibiles insumperit, ligna pretiosissima pro eo delegerit;

legerit; ferrâ, argenti, auri, gemmarum vim obstupe-

A sic liberare. Quid autem tristis es homo? Ne minus tibi sit au-

1. Reg. 6.6. v.31. Basil. de re- rum abidi- catione. Oliva est symbolu misericordie.

Sed enim Salomon, quod facer historicus testatur, in ostiis dyobus oltaginis sculpsit pitarum Cherubim, & species palmarum.

vid omnino si hanc voluntatem habes, ne des si non cõspis, quod multiplicetur in celis, ne prestes. Sed hic queris retributionem?

3. Reg. 6.6. v.32. Psal. 40. v.2. Tres alii largiendi modi.

§. I.

Ergo septimus sacra liberalitatis modus est, Da hilariter. Hic tertio non multum dissimilis, sed est quo illum superet, eique aliquid addat.

qui miseretur & commodat. Hieronymus Fracastorius Veronenis eruditæ famæ medicus: Lippitudinis genus est, inquit, quo qui laborat, omnes solet inficere, qui ipsum aspiciunt.

Rom. 6. 18. v.8. Psal. 111. v.5. Fracast. 1. 1. de Consti- gione c. 5. mibi pag. 159. Sen. l. 2. de benef. c. 7. Fabius Verrucosus beneficium ab homine duro aspere datum, panem lapidosum non inficere appellabat, quem elucienti accipere necessarium; esse acerbum. Da ergo eleemosynas hilariter; hilarem datorem diligit Deus.

§. II.

Solutionem ista sperabat expeditiorem. Ita Deus gratiam nobis concedit eamque maximam, cum a nobis recipit eleemosynam: quam igitur turpe est, illam tam severâ tristitiâ excipere?

Octavus dandi modus est, Da submisse seu humiliter. Hic expressissimum Domini preceptum nos stringit: Ita Christus Matthæi ore: Cum facis eleemosynam, nesciat sinistra tua, quid faciat dextera tua, ut sit eleemosyna tua in abscondito; & pater tuus, qui videt in abscondito, reddet tibi.

8. Modus: Da sub- misse seu humiliter. Matt. 6. 0. v. 2. 3. & 4. in omni virtutis ac- tione, præcipue tamen in eleemosy- nis fugi- endis spe- ctatores.

Cur obsecro, Hebræus sapiens ita regi vult eleemosynas & abscondi? jure merito, nam illæ supremi judicii die coram humanâ gente non publicabuntur tantum, sed & laudabuntur, & pæne solâ.

Christus Hierosolymis ad Gazophylacium sedens, & velut comædiam spectans, silentio aspiciēbat, quomodo turba pecunias Gazophylacio immitteret: Et multum ait Marcus, jactabant multa. Cum venisset autem una vidua pauper, misit duo minuta, quod est quadrans. Hic, Christus discipulos velut ad conationem colligens, super eâ re differere cepit. Equis dixerit placuisse Christo honoram illam æris jactationem? Nec ipsis hoc idololatriæ ignarum fuit, eleemosynas non cum plausu spargendas, ad eod revērâ Dominicum præceptum rationi est congruum. Apertissimè Seneca: Nihil æque, ait, in beneficio dando vitandam est, quam superbia. Quid opus arrogantia vultus? quid ac benef- tumore verborum? ipsa res te extollit. Detrahenda est inanis jactantia.

2. Cor. 6. 9. v. 7. Aug. tom. 8. in psal. 42. pag. 158. Chrys. 10. 4. ho. 16. in 2. Corin. c. 7. mibi pag. 724. Et hæc absurdum, si alterius solvens tristitiam, ipse contristeris? non enim illam jam eleemosynam esse finis, si enim tristis es, quia alium tristitiâ liberaisti, extremæ crudelitatis & inhumanitatis indicium affers: satis enim fuerit non liberare, quàm

MAR- TINI- ELLI- CA

IN- TIT- U- L- U- M

jaſtratio: res loquentur, nobis tacentibus. Non tantum ingratis: sed etiam inuisum est beneficium superbe datum.

Disputat Plutarchus, quoniam modo adulator ab amicis internoſcendus. In eâ diſputatione mentionem inicit Arceſilai viri modeſtiſſimi. Hic ægrotantis Apellis Chii paupertate cognitâ, reſiſit ad eum, & unâ ſecum viginti drachmas attulit. Cuiusque jam officiî cauſa ægrotato aſſideret: Hic quidem ajebat, nihil eſt præterquam Empedoclis elementa.

Ignis, aqua & tellus, atque ætheris ambitus almi. Et tu etiam, mi Apelles, incommode cubas. Patere tantisper dum cervical erigo: ſimulque movens pulvinar, clam pecuniam ſubjeicit, vt homo verecundus, quod deſiderabat, potiùs inveniret quàm acciperet. Cum autem anus, quæ ægrotato miniſtrabat, ſacculum reperiſſet, nec ſine admiratione offendiſſet; Apelles ſubridens: Hoc, inquit, Arceſilai furtum eſt. O furtum bonum & Chriſtianum. Hoc furti genere Mireniſis Præſul Nicolauſ cælo terraque celebrem ſe reddidit, poſtquam ejuſdemodi furto triplici, nummis in ædes lam injectis trium virginum pudicitiam fervavit.

Iſidorus Peluſiota Nicolai Pontificis Chriſtianum æmulatorem laudans, Eleemoſynam, inquit, ſingulari amore complectebatur, id tamen ſtudioſe captabat, ut obſcura & incognita eſſet ea benignitas, quod exploratum haberet eleemoſynam in hoc maxime ſitam eſſe. Idcirco clarus ille vir non modò largiendo, ſed etiam occultè id faciendo, eos, qui in fornace pauperatis verſabantur, vel et rotè quodam perfulos recrebat.

Chryſoſtomus vanam gloriam eleemoſynis inimiciſſimam exagitant: Non ſufficit eleemoſynam dediſſe, inquit, ad hoc ut accepti a ſi: quando enim ex neceſſitate quis & coactè, quando ex iniuſtitia, quando ex vana gloria ſtudio eleemoſynam tribuit, fructus omnis perit. Inanis gloria in omnibus rebus ſugienda, tum potiſſimum in eleemoſynâ, quandoquidem nec eleemoſynæ nomèn obtinere queat, ſi hoc morbo laboret.

Gregorius Nazianzenus patrem ſuum non immeritò laudat, quòd totas largitionis habenas matri conceſſerit, eam potiſſimum ob cauſam, ne laus ad ſe redundaret.

Sed illud hîc nonnihil quæſtionis habet, quâ ratione Chriſtus actiones bonas lucere eoràm hominibus velit, eas nihilominus abſcondi jubeat, & tegi? Reſponſo breviffimo rem enucleamus. Diverſiffimæ ſunt, videri, & velle videri. Primum quandoque neceſſarium, alterum ſemper flagitioſum. Eſt enim muneris, quod templo dat, ſuum nomen apponat & inſignia, ut alios ad idem faciendum prouocet, aut certè ut alio ſine honeſto potiatur. Bona mens, ſive, recta Intentio factum ex ſe non malum oprime tuetur. Qui verò ſua omnia dona ſuo nomine inſignit, non tam divinum à ſe honorem, quàm ſuum quæri utcunque prodit. De talibus plures Hebræus Vocaverunt, inquit, nomina ſua in terris ſuis. Cælo inſcribendum eſt nomen, ubi deleri nequeat, non terræ.

Hæc Petrus Chryſologus oratione diſertiffimâ complexus: Quomodo, inquit, iuſtitiam vult celari, cuius opera ſic cupit elucere? Inanes ſui præcepto celeftis vult jaſtantiam tollere, auferre pompam, vanitatem demere, ſubmovere inanem gloriam. Inſtitia, quæ per ſe ſibi abundat ad gloriam, ſpectaculum populi, vulgi laudes, favores hominum, mundi gloriam non requirit: à Deo genita calum ſpectat, in oculis agit divinis, ſuperbis virtutibus mixta, ſemper à Deo ſolo, ut gloriſicetur, expectat. Hic iterum Annaum ingero: Præcipunt, inquit, omnes auctores ſapientie, quædam beneficia palam danda, quædam ſecreto. Palam, quæ conſequi glorioſum eſt, ut militaria dona, honores, & quidquid aliud notitia pulchrius ſit. Rurſus quæ non prodeunt, nec honeſtorem faciunt, ſed occurrunt inſirmirati, egeſtati, ignominia; ac

ita danda ſunt, ut nota ſint ſolis; quibus proſunt. Interdum & ipſe, qui juroatur, fallendus eſt, ut habeat, nec à quo acciperit, ſciat.

Ergo attendit, hoc eſt, ne geſtatis attendi. Ne iuſtitiam veſtram faciatis coram hominibus. Quare? ne videamini ab eis. Eſt viſi fuerimus, quid tum? Mercedem non habebitis apud Patrem veſtrum. Inſtitia, quæ ſe humanis oculis locat, divini Patris non poteſt expectare mercedem: voluit videri & viſa eſt: voluit hominibus placere & placuit, habet mercedem, quam voluit; præmium, quod habere noluit, non habebit.

Ergo, cum facis eleemoſynam, noli tubâ canere ante te. Be-ne ait, tubâ, quia talis eleemoſyna hoſtilis eſt, non civilis, non miſericordiæ dedita, ſed clamori: oſtentationis mundinatio eſt, non commercium charitatis. Eleemoſynam quiſquis oſtentat, inſultat; ſicut hypocrite faciunt in ſynagogis, & in vicis, ut honorificentur ab hominibus: Amen dico vobis, receperunt mercedem ſuam. Audiſtis quemadmodum notat eleemoſynam in conventu, in plateis, in trivis, non impensam ad pauperum levamen, ſed propoſitam ad hominum favorem. Sed dicit aliquis: Ergo in conventu, in plateis, in trivis neganda eſt miſericordiæ? non præbendus eſt victus? Plane in omni loco, & in omni tempore facienda eſt miſericordiæ, præbendus eſt victus, nuditas eſt regenda: ſed ſic, quo modo docuit miſericordiæ auctor, ut miſericordiæ non terre ſit nota, ſed cælo, non hominibus inſinuata, ſed Deo. In plateis, in trivis ſuum pietas habet ſecretum. Vnde homo ſi in paupere Deo ſeneras, teſtes homines ne requiras: fides arbitros non poſcit. Daturus Deo da ſecreto, ut quod dederis, non ſit oneris, ſed honoris. Ergo quod multo perere inculcandum, Da humiliter.

§. III.

Nonus eſt ſtipis diſtribuendæ modus, Certam pecuniam ſummam aſſigna. Ejus rei Paulus commonefaciens: De collectis autem, inquit, quæ ſunt in ſanctos, ſicut ordinavi Eccleſiæ Galatiæ, ita, & vos facite. Per unam jabbati unuſquiſque veſtrum apud ſe ſeparat, recondens quod ei bene placuerit.

Hic præſiceps nobis quæſtio agitâda. Quæſto te, Lector, aures vacuas & attentum præbe animum. Sunt & Chriſtiani innumeri, qui prompti parati ſint eleemoſynam dare, immenſum illius fenus non ignorant, illam à Domino præceptam non neſciunt, ideo pro ſe quique ac ſinguli quærent: Quantum dabo? nolent ut tenaces reprehendi, nec tamen à ſuis prodigentiæ accuſari ſintenerent. Largi eſſe cupiunt in dando, ſed non nimii. Quapropter quærent quantum dabimus, ut ſatis demus? Vt quàm clariffimè quæſtionis poſite reſpondeamus, aliquot pronuntiatæ præmittamus.

Primum eſt: Definita, certaque pecuniæ ſumma omnibus præſcribi vix poteſt.

Alterum: Considerandum ſedulo, quis annuus cuiusque ſit cenſus, quis proventus, canon, reditus cuiusque ſingulis annis obveniat: nam inde potiſſimum definienda hæc quæſtio.

Tertium: Accuratè diſpiciendum, quantum quiſque recondat, vel potiùs quantum poſſit in annos ſingulos recondere, ſi velit eſſe frugi.

Quartum: ſupputanda ratio, quid in liberorum educationem, quid in familiæ uſum quot annis deſtinandum.

Quintum: Vix ullus unquam in dandis eleemoſynis prodigentiæ poteſt acculari. Et reverà præſtat hîc excellu delinquere, quàm defectu. Siquidem excellus hac in re laudis, defectus vitii eſt. His præmiſſis; & quæſtione hæc perquiſitiſſimè penſulatâ, circumſpectis rebus omnibus ſubductiſque rationibus nihil hîc certius, nihil ſalubrius videtur poſſe ſtatui, quàm ſi omnes eleemoſynam daturi rationem & decimarum ſequantur. Quàm enim crebro, quàm conſequitè Deus in præſcâ lege decimas exegit? Decimas, inquit, & primitias tuas non tardabis reddere, Decime

Plutarch. 10. 1. moral. de adulatoris & amicis diſcrimine. mihi pag. 166. Senec. l. 2. de beneficiis. c. 10.

Iſidor. l. 2. epiſt. 151.

Chryſ. ho. 3. in epiſt. ad Rom. & ho. 13. in 2. epiſt. ad Cor.

Pal. 48. v. 12.

Petr. Chryſoſ. hom. 9. mihi pag. 29. & ſeq.

Senec. l. 2. de benef. c. 9.

Matt. 23. 10.

Matt. 23. 10.

Eleemoſyna in omni loco danda. ſecreto.

9. Modus. Certam pecuniam ſummam aſſigna.

Quantum in eleemoſynis dari debeant pronuntiatæ aliquæ.

Exod. 22. 29.

Levit. 27. terra. sive de frugibus terre, sive de pomis arborum Domini sunt, & illi sanctificatur. Decimam partem separabis de cunctis fructibus tuis. In omni dato hilarum fac vultum tuum, & in exultatione fac decimas tuas. Hinc & illa Domini querela: Vos confregistis me. Et dixistis: In quo confregistis te? In decimis & primitiis.

In lege novâ longè mitius atque remissius nobiscum agit Deus. Nec enim omnium rerum decimas polcit; satisfieri sibi patitur, vel pecunie solius decimis. Et certè Chrysofomus has eleemosynarum decimas a Christianis exigens: *Vt*, inquit, eleemosynam non facientis. Nam si in veteri istud testamentum fuit, multo magis in novo. Si enim tibi concessa erat pecuniarum possessio, fructus, ac cura, tantâ providentiâ pauperum habita est ratio, quantum majus hoc fieri debebat tibi omnia projicere jubemur? Quâ enim non fecerunt hæc in re Iudæi? Decimas ac rursus decimas orphanis, viduis, ac prophanis contribuerunt. Nunc verò admirando dicere solemus: Decimas ille vel iste dat. Quantâ, queso, turpitudine sciet, si quod apud Iudæos nullus erat admirationis, aut celebritatis, apud Christianos jam sit unde quis debeat admitti? Si tunc periculum erat decimas negligere, respicere, quanti nunc istud fuerit?

Parcamus interea beato Paulo, constituentes nostris in edibus arculam pauperibus, quæ eo in loco, ubi quisque consistere ac orare solitus est, reponatur. Ita ut eleemosynam primam, quoties accesseris oraturus, imponas, & deinde orationem proferas. Vt vero ad orationem illotis manibus venire nolles sic neque sine eleemosynâ accedas. Et profectò non minus est iuxta lectum eleemosynam reponere, quam si istuc Evangelium suspendas. Tam & commoditates, quibus liceat, admodum facile colligere, vultus, ut recensam? Fiet. Sic igitur adjectionem suam artifex aliquis, vel sutor, vel cociarius, vel faber ærarius, vel quicumque tandem in fuerit, levem reddet, si aliquid vendiderit ille sui artificii, primitias ejus pretii Deo offerat, & huc parvulum quiddam coniciat, exiguumque partem Domino dividat.

Hæc verò ita loquor, ut nullam tamen vobis necessitatem imponam, nec jubeam, majus adicere, nec veterem etiam: quamquam paromino & dignum erat non minus quam decimam partem ex tanto huc inferri.

Ergo Chrysofomi sensu, optimè fecerit, qui totius anni proventu sui partem decimam in eleemosynas sepulverit. Rom exemplum monstramus. Est qui sex millia florenorū annuatim recipiat, vel è suis prædiis, vel è commerciis, sive salarium, seu aliud quodcumque lucrum hanc ei argenti summam pariat. Ex hac trecenti minimum floreni videntur in stipem erogandi, paratâ, præsentique pecuniâ, ita quidem ut vigesimus semper florenus Deo cedat. Quod si patillo liberalior in Deum esse cupiat, florenos dabit sexcentos, ut decimum quemque consecret. Misericordiam. Ita qui tria millia florenorum habet æqua, centum & quinquaginta saltem florenos, in largitione piâ separet: si posse esse largior, det trecentos. Ita qui mille quotannis florenos accipit, det quinquaginta; ita tamen ut fragmenta panis, ciborum reliquæ, vestes detritæ, calcei peruti, ligna decidua, convivio-la pauperibus paranda, & quidquid horum est extra summam illam sint pecuniariam. Hæc enim tallia inter decimas non computanda. Sunt enim veluti spicæ in agris relicte, aut in vineis racemuli viticoribus neglecti, quæ omni jure pauperi Ruth cedunt.

At sunt perquam tenuis fortuna homines, qui annuò dumtaxat centum florenos, sunt qui solum quinquaginta, sunt etiam, qui non nisi florenos viginti quotannis recipiant. His quidem nihil severius suademus, nam ipsimet ille de suis centenis quinque aut saltem tres florenos in pauperiores se distribuet; ille suis quinquaginta unum alterumve subducat in sti-

Decima pars anni proventus in eleemosynas seponenda. l. x. Chrysofomus.

Quanta eleemosynas dederit, obsequium quicquid.

Chrysof. ibidem.

Aug. 10. 10. serm. 25. de divite & Lazaro, mihi pag. 42.

Chryso. 4. hom. 8. in epist. ad Coloss.

Religio decimam in dandis eleemosynis observanda.

Tom. II.

penem; ille suis viginti, si non florenum possit demere, aliquot certè sestertios Christo pauperi assignet hilariter, & cum amplissima dandi voluntate; certumque sit propter quantulamcumque hanc eleemosynam tam largo affectu junctam, viginti solum florenos in rem suam feliciter proventuros, quam si quadraginta vel centum sibi obtigissent.

§ IV.

Quod si aliam decimarum rationem libeat intrare: sic agamus. Vbi ex annuo seu salario, seu aliò quocumque proventu, tam familia, quam liberis rebusque ceteris pars honesta cesserit, dispiciat, secum patere familias, quod in annos singulos possit recondere, si luxum, sumptuosque superfluos velit præcidere. Quod si post expensas omnes mille sibi florenos superesse reperiat, pro decimis det centenos. Si restent quingenti, det quinquaginta; Si centum remaneant, det decem. Ita semper proportio vel ad summam principalem annuam universam, vel ad eam certam, quæ post necessarias expensas remanserit servanda. Ita cum suis quisque facultatibus suas commeriato eleemosynas. Siquidem hac in re princeps regula est: Si multum tibi fuerit, abundanter tribue: si exiguum tibi fuerit, etiam exiguum libenter impertiri stude. Quo modo poteris, ita esto misericors. Nec tam attendas quantum eroges, quam quantum tibi remaneat.

Hinc illi frigidissimi Christiani omni reprehensione digni, qui suis eleemosynis pompam induunt, & ajunt: floreni centus, an non liberalis est sportula? Ita prorsus est, si eam aliquis è plebe det mechanicus optifex. At tu, mi avarè domine, qui anno uno sex septemve florenorū millia facis tua, cum florenulos centum etenaci manu in pauperes exire finis, factam celo appingendum autumas. Itane tantillum è tanto? Hæc tua in Christum tuum tam magnifica liberalitas? Non majus celo pretium facis? Ita sunt qui decem, qui viginti philippicorum millia: sunt qui triginta, qui sexaginta millia florenorum annua dormiendo comparent. Sed heu quantilla pars inde Christo pauperi secernitur? Grandem servorum turbam, copiosorem æquo familiam pascunt, parasitos, moriones, mimos donariis & mousâ saginant; Christus esurit. Parietes, inod & pavimentum tapetibus velant; Christus obit nudus. Illorum cellæ generosissimo vino plurimoque spumant; sitit Christus. Equos non ad usum tantum, sed etiam ad spectaculum, & totos canum greges Britanicos, Getulos, Gallicos, Aquaticos, Avianos, venaticos, hybridas, molossos magnis sumptibus alunt, sat illis loci & pabuli est; soli Christo non est locus in diversorio. Ad omne genus voluptatum aut pecunia effunditur, aut certè alienum æs contrahitur, tanta luxus necessitas est; ægrotat Christus, sed deseritur; nec cibo nec alloquio dignis creditur.

Hic altum vociferatur Augustinus: Et audiant, inquit, ista divites, qui nolunt esse misericordes. Audiant irrogari supplicia eis, qui nolunt erogare subsidia. Audiant pauperem refrigerantem, audiant divitem panis gravioribus sustinamem. Da igitur petenti, ut possis ipse accipere; tribue pauperi, si non vis flammâ exuri. Non queritur, inquit Chrysofomus, multum dederis, sed num minus dederis, quam facultates serant. hoc enim est ludens.

Ergo quod jam constitutum est, eleemosyna, quæ datur; commerienda est ad pecuniam, quæ possidetur; major ad majorem; minor ad minorem; sit aliqua proportio inter facultates, quæ retinentur, & inter stipem, quæ distribuitur. Religio decimarum, quantum fieri potest, observanda.

Christi- nus omni reprehensione dignus est qui suis eleemosynis pompam induit.

Aug. 10. 10. serm. 25. de divite & Lazaro, mihi pag. 42.

Chryso. 4. hom. 8. in epist. ad Coloss.

Religio decimam in dandis eleemosynis observanda.

§. V.

*Sophron. in
præf. spirit.
c. 185. mihi
pag. 507.*

NARRAT Sophronius, quod dicta confirmet. Nisi-
bi Christiana femina maritum habuit à sacris
Christianis alienum. Totus rei domesticæ census quin-
quaginta floreni erant. Hôs maritus promens: Feno-
ri, ait, quidquid hoc æris est, exponamus, certè ali-
quam inde per unquam recepturi alioquin alium post
alium florenû consumimus, exigua spe, nullo proven-
tu. Huic uxor: Mi optime marite, inquit, si fenerare
placeat, Christianorum Deo longè liberalissimo hoc
fenoris committamus. Cui vir: Vbinam est, inquit,
quem laudas, & quo loco adeundus? Hunc tibi, ait
uxor, ostendam, & cum dicto vitum clementer ad
templum traxit. Vestibulum templi obsidebant men-
dici, quos digito monstrans femina: Quicquid his
donatur, inquit, hoc Christianorû Deus, ut tibi dona-
tum, largissimè remuneratur. Ab uxore demum per-
suasus, quinquaginta florenos centumculis commi-
sit. Ita domum redierunt. Exactò trimestri, res an-
gusta domi sollicitos habuit conjuges. Hic maritus
ad uxorem: Video, inquit, Christianorum Deus, aut
nullum reddo fenus, aut tardissimè. Et non dura jam
egestas vellicat. Imò verò, mi vir, ait uxor, fidelissimus
est Deus noster; tu modò animum ne desponde; om-
nia reddentur cum amplissimo fenore. Hoc age; lo-
cum repete, ubi ærariolum nostrum in mendicos de-
plevimus. Paret, & ed redit, sed qui se debitorem
fateatur, neminem invenit. Hinc mœstus oculos de-
figit humi, & casu, quod putabat, jacentem ad pe-
des monetam conspexit. Hanc domum deferens uxori:
Mihi crede, aiebat, nec Deum Christianorum vi-
di, nec fenoris quidquam accepi, hoc solum repe-
ri numisma. Vxor jam multò in spem erectior: Nil
ambigas marite, inquit, Deus est, qui universa, ma-
xima, minima suo dispensat nutu: hic ipsissimus ille
Deus hanc oculis tuis, hanc tuis manibus monetam
obtulit: quare abi, & aliquid in prandium eme. De
cetero ille idem Deus suorum amantissimus provi-
debit. Abiit ille, & piscem pretio illo præstinatam
uxori retulit mensæ parandum. Hunc illa manibus
avidissimis aperiens, lapillum in eo reperit formæ ac
nitore inusitati. Mirantur ambo conjuges, sed felici-
tatem jam præsentissimam nondum agnoscunt. Non
tamen nullius esse pretii tam speciosum seu vitrum,
seu margaritam credunt. Igitur maritus argentarium
sibi aut gemmarium adeundum ratus, & en cum
ipsum, quem quæsit, opportunissimè obvium al-
locutus: Num, inquit, hunc lapidem emis? Hinc
gemmarius manu oculisque in eam rem eruditissimis
versans: Tua est, inquit, indicatio; fac pretium:
quanti? Hoc ego, ait alter, tui arbitrii esse volo; da,
quod placuerit. Gemmarius tam ignorante mercis,
ac facili venditore gavissus: Præsentario argento, in-
quit, florenos quinque numero. Ille ridere se putans:
Florenos quinque, ait, pro hoc lapillo? Mox emptor
pretium augens. Ne diu litigemus, ait, florenos decem
accipe, pretium sanè honestum. Iam magis se ri-
dere censens venditor, aliquantisper conticuit. Gem-
marius ne fortunam tam imperito venditori nondum
cognitam è manibus dimitteret: Ne contumaciæ tuæ
restitam, ait, florenos dabo viginti, & rata sit emptio.
Hic venditor majus quid latere suspicatus, medita-
bundum tenuit silentium. Nec tamen emptor desi-
stere. pretium magis ac magis augere, florenos trigin-
ta ponere, mox & quadraginta, imò & quinquagin-
ta offerre: Iam demum alter non amplius vitrum,
nec infimam gemmam credere, sed raræ virtutis mar-
garitam æstimare. Dum ita licitantur, florenos cen-
torum trecentos pollicitus: Tanti est, inquit, pretii &
non majoris, quod mihi puto sincerè ac ingenuè fa-

Atenti credes. Placènt vendere; trecentis emo: nec
ultra obolum addo. Emptorem habes, si velis. Sin
aliud vis, tuum tibi habe lapidem, & abi. Huic tan-
dem æstimationi assensus alter: Emptio, inquit, facta
est: Lapidem accipe, & trecentos mihi florenos nu-
mera. Numerati sunt. Hos ille quamprimum ad uxore
rem ingenti cum plausu detulit. Sed uxor locuturum
prævertens: Dic, ait, quot sestertis vendidisti lapi-
dem? Ad quam maritus lætissimo vultu: Tu potius,
inquit, quære quot florenis. Non ipsa fortuna nobis
fortunatior sit: Prosperitatem albis quadrigis in no-
stras aedes investam crede. Ignotum nobis lapidem,
florenis vendidi trecentis. Femina Christiana gaudio
subsultans: En, inquit, qualis sit Christianorum Deus,
quam bonus, quam dives, quam gratus! Non quin-
quaginta solum florenos, ipsi commodatos, sed fenore
sextuplici reddidit trecentos. Hunc Deum, mi
vir, agnosce, & cole: hic unus & solus cælo terrâ-
que Dominus est: *Omnes dii gentium demonia.* Ita vir
ille cum rei miraculo, tum verbis conjugis eruditus
Christiana sacra suscepit.

Vivit etiamnum hic Christianorum Deus, qui
argentum in tale fenus quærit, & accipit, & ul-
tras reddit amplissimas. *Vult in paupere sibi dari,* ait
Chrysológus, *& qui vult sibi dari, vult quod datum sol. in. 30.*
est, se debere, & qui vult se debere, quod datum est, in fine
vult largientibus nil perire. Deus parva poscit, maxima
redditurus. O homo, da in terrâ pauperi, quæ tibi manere vis
in cælo!

CAPVT IV.

*Convivium egentis instruendum, Christum con-
victorem alendum, Christo aliquid omni
mensæ seponendum.*

VIDEVA Nautica defunctum filium non solâ
luxit, sed unâ secum multos habuit lugentes
& ipsum Christum, qui matri vivum reddidit, quem
mortuum plorarat. Non solis ceremoniis hæc lu-
ctus societas stetit. Ita Christus lacrymis, quas La-
zari sorores fuderant, non solum suas adjunxit, sed
& Lazarum à morte revocavit, & ita geminæ sorori-
rum luctum gaudio commutavit. Hinc Paulus Dei
misericordiam extollens: *Pater misericordiarum, in-*
quit, & Deus totius consolationis. Bona & mellea verba, v. 30.
si sola sint, infœcunda sunt, nec misericordiam satis
testantia.

Iacobus Apostolus luculentè: *Si frater inquit, aut*
soror nudi sint, & indigeant victu quotidiano, dicat au-
tem aliquis ex vobis. Ite in pace, calefacimini, & satu-
ramini, non dederitis autem eis, quæ necessaria sunt corpori,
quid proderit? Quod Ioannes altius infigans animo:
Filii mei, ait, non diligamus verbo, neque lingua, sed
operè & veritate. Christianus amòt, & quæ ab eo
provenit, beneficentia manus & brachia provocat
ad opus, verborum melle ac saccharo minimè con-
tenta. In eam rem actiones Beneficentiæ novem jam
suprà exposuimus: tres alias hic addimus, ut exa-
ctè doceamus, quibusnam modis eleemosyna bene
ac convenienter præbeatur. Harum prima est; Con-
vivium egentis instrue. Altera: Christum convictorem ale;
Tertia: Christo aliquid omni mensæ seponere. De his jam
plura.

§. I.

ERGO decimus partitendæ stipis modus est; *Convi-*
viium egentis instrue. Hoc Christus explicatissimè in-
jungens: Cum facis prandium, inquit, aut cenam, noli vocare
amicos tuos, neque fratres tuos, neque cognatos, neque vicinos
divites, 14.